

AURKEZPENA

Zabarrak berri esango du, ezbairik gabe, irakurle ohartuak, Zaldubi zenaren liburu hau esku artean hartzen duenean. Merezi al zuen?, gehituko dio beste norbaitek, adi-adi, aspaldikoaren sunda orrialde horietan atzematen duenean.

Egia esan, bata eta bestea aintzat hartu beharko ditugu, Gratien Adema kalonjearen lana berriro argitaratzen den honetan. Izan ere, aspaldikotasunaren doinuak ez dakartza, nahitaez, zahartasunaren ajeak eta ahuleziak. Bestela esanik, aspaldiko horrek, Zaldubiren kasuan, klasikotasuna jartzen digu agerian.

Modernotasuna! Horra hor askoren aldarria egunotan. Modernotasuna, hala ere, modu askotara uler daiteke. Ez maltzurrena, esan gabe doa, sustraiak eta erroak sendo ezarri eta gibelera behatu gabe, aitzina doanarena.

Halakoetan datorkigu Zaldubi senperrara. Hain zuzen ere, beste behin erakustera belaunaldi baten maisutasuna, euskara dela eta. Nork baztertuko ote ditu euskal letretatik, egun ere, Jean Etxepare eta Hiriart-Urruty? Nork utziko du aldamenean Zaldubiren egina, euskarak ordurik beharrenak ditue-

nean, euskarak berak diskurtso bilbatzaile eta duin baten jabe izan behar duenean?

Horra hor galdera. Erantzuna, aldiz, aspalditik eman zigun 1909. urteko Almanaka berriak, Zaldubi hilberriaz ari zela: *Ikbugarri da zein ongi zakien Jaun Apez horrek, Fedezko gauza ukigarrienen bertsu ederrenetan ematen, eta bori bain garbiki eta bain choraçarriki, non fededunek adit baitzetzaketen eta atchik ere den gutieneko nekberik eta uzkurtasunik gabe.*

Bertso eta kantikak nagusi, zergatik orain *Saindu batzuen bizitzaz* jardutea, hau da, eliz hitzaldiak abiaburu hartzea, gure egungo euskaldunei ostera ere Zaldubiren lana eskaintzean? Bi-bitakoa izan daiteke arrazoa, bi norabide gurutzatzen baitira haren eginahaletan: lehena, pulpitudik edo jendaurrean hitz egiteko molde eta manera euskalduna; bigarrena, idazteko orduan eliza-erretorika prosa egiten duena, prosa horretan euskaldunaren ispilu argia datorkigula.

Egia esan, erlijioaren egiek ez dute egun Zaldubiren garaikoan zuten hots eta arrabotsik. Hizkuntza eta esamoldeak, aldiz, bete-betean datozkigu, horien premian baikaude euskaldunok. Prosa-molde indartsuak osatu behar ditugu, euskara izan dadin, erlijioaren eramaile ez ezik, literatura, zientzia, lege, ekonomia... hots, giza bizitzari dagokion ooren eramaile. Horretan lagungarri eta erakusgarri da Zaldubiren egitekoa, horretan ere ohargarri gaurko euskaldunentzat.

Aspaldikoa izateak berarekin dakar, bestalde, egunotako irakurketa-ohituretara alderatu beharra. Hala egin du, artez eta trebe, ohi duenez, Henri Duhau senperrak Zaldubi herrikidearen lanekin. Adi egon bekio irakurlea berak esandakoari eta adierazitakoari. Horregatik, Duhauren bidelagun izan gara, ibilbide horretan, Euskaltzaindia eta Euskaltzaleen Biltzarra, uste baitugu Euskal Herri euskaldun honetan, idazle klasikoak euskal kultura beregain baten zimentarri irmoak direla. Izan dadila, beraz, oraingo hau geroko batean elkarrekin egin daitekeen lanaren seinale, Euskaltzaindiak behar duelako Euskal Herriaren lurralde bakoitzari berea ematea.

Hitzño bat ere gorde dezadan esateko, liburu hau Zaldubiren azkena ez dela izango Euskaltzaindiaren argitalpenetan behinik behin, segida ederra izan dezakeelako honek gerogarrenean etor daitezkeen beste batzuen aldetik. Hainbatez, *Euskaltzainak* izeneko bildumak, liburu honekin hasiera duenak, bere baitara bideratuko ditu Akademiaren historiaren barruan jokabide esanguratsua eta pisuzkoa izan duten kideen obrak nahiz ikerke-

tak, eta, orobat, euri buruzko azterketak, hizkuntzaren historia ere alboratu gabe.

Gratien Adema senperrak euskal lanaren aitzindaritza eraman zuen, eta halaxe jokatzeko erakutsi zigun. Geurea da orain txanda. *Atxik dezagun eskuara!*

Andres Urrutia
euskaltzainburua
2007.urteko abendua